

Fakta ark:

Danske landmænds anvendelse af nye affaldsbaserede gødninger

dNmark
research alliance

Mange landmænd har allerede i dag erfaringer med at modtage gylle fra nabo husdyrbrug – men hvilke fordele og barrierer ser de for yderligere anvendelse af organiske gødninger og hvad forventer de at efterspørge af disse 3 år fra nu?

Cirkulær økonomi og national ressourcestrategi

Der er stor samfundsmæssig fokus på bæredygtig udvikling og den såkaldte "cirkulære økonomi", med langt højere grad af genanvendelse, genbrug og recirkulering af råmaterialer, såsom biomasse og næringsstoffer. Det kan danne grundlag for "grøn vækst", hvor økonomisk vækst er mulig uden ødelæggelse af miljøet og udtømning af ressourcer.

Den Nationale Ressourcestrategi ("Danmark uden Affald") har sat mål for øget udnyttelse og recirkulering af samfundets affaldsstrømme, bl.a. 80% recirkulering af P fra spildevandsrensning og 55-60% udnyttelse af husholdnings- og servicesektor-affald til biogas og dermed recirkulering af det forgassede materiale til landbrugsjord. Vi vil derfor i fremtiden se en øget mængde behandlet organisk affald og afledte produkter fra landbrug, industri og husholdninger blive tilgængeligt for anvendelse som gødningsmidler. Der mangler imidlertid viden om hvilke ønsker, præferencer og beslutningskriterier landmændene har for om de vil anvende disse produkter eller ej – sådan viden er essentiel for udvikling af den cirkulære økonomi.

Vi har derfor gennemført en spørgeskema-undersøgelse blandt danske landmænd om deres nuværende brug af organisk gødninger (inkl. husdyrgødning), deres interesse i at bruge alternative organiske gødninger i fremtiden, og deres opfattelse af de vigtigste barrierer eller fordele ved at bruge organisk gødning.

Spørgeskemaundersøgelse om praksis og præferencer

Vi sendte et spørgeskema med 24 spørgsmål (designet til at tage ca. 10 min. at besvare) ud til et repræsentativt udsnit af landbrug på over 10 ha i hele Danmark, i alt 1585 bedrifter.

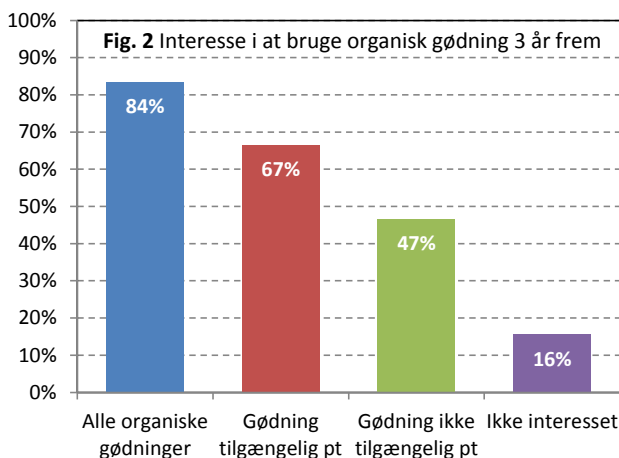
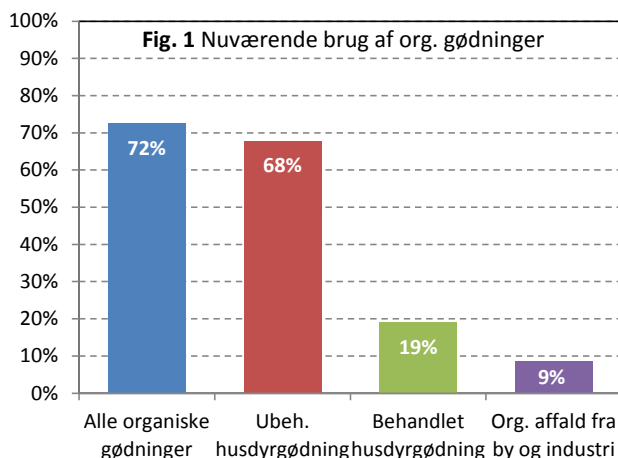
Tabel 1 Typer af organiske gødninger inkluderet.

Husdyrgødning	Behandlet husdyrgødning	Organisk restprodukter fra by og industri
Gylle (kvæg/svin)	Mek. separeret gylle (fiber/væske-fraktion)	Biokompost (husholdning-/haveaffald)
Ajle	Bioforgasset (fast/gylle)	Spildevandsslam (rå/afvandet)
Fast staldg. & dybstrøelse	Komposteret eller tørret husdyrgødning	Behandlet slam (kompost, bioforg., tørret)
	Acidified slurry	Mineralsk koncentrat og salte (e.g. struvite)

Landmændene blev udspurgt om deres nuværende brug, forventninger og holdninger til en række forskellige organiske gødninger (se Tabel 1).

Vi fik 452 besvarelser tilbage (28%) og disse var fuldt ud repræsentative mht. geografisk fordeling, bedriftstyper og husdyrintensitet.

Nuværende og fremtidigt forbrug af organiske gødninger

Næsten tre fjerdedele af de adspurgte (72%, Fig 1) anvender i dag en eller flere organiske gødninger, langt de fleste ubehandlet husdyrgødning (68%), hvilket viser en betydelig gødningsudveksling fra husdyrproducenter til planteavlere i Danmark, det gælder halvdelen af planteavlsbedrifterne.

Adspurgt om deres forventede forbrug af organisk gødning 3 år frem i tiden viste der sig at være endnu større interesse (Fig. 2), for alle organiske gødninger var 84% interesseret (12% flere end nuværende), men det er værd at bemærke at mange (47%) var interesseret i organisk gødning som pt. ikke er tilgængelig i deres nærhed, især behandlet husdyrgødning, som f.eks. bioforgasset eller forsuret gødning (42% ønsker, mod 19% nuværende brug), og organisk gødning fra by og industri, såsom spildevandsslam og kompost (23% ønsker, mod 9% nuværende brug). Resultaterne indikerer, at der er en ganske betydelig og indtil videre uopfyldt interesse for nye typer organisk gødning, og undersøgelsen tyder på at især yngre landmænd og økologiske landmænd efterspørger organiske gødninger som de pt. ikke kan få fat i.

Barrierer og fordele ved organiske gødninger

De adspurgte landmænd blev også bedt om at rangordne de tre vigtigste barrierer og fordele ved eller grunde til at bruge organisk gødning (Tabel 2). Lugtgener for naboer rangerede klart som den vigtigste barriere, efterfulgt af usikkerhed om NPK indhold og at det er vanskeligere at planlægge med organisk gødning end med handelsgødning. Lidt overraskende, så viste landmændenes rangordning af fordele ved

Barriere for at bruge organisk gødning	Fordel eller årsag til at bruge organisk gødning
1. Betydelige lugtgener	1. Organisk gødning forbedrer jordstrukturen
2. Usikkerhed om indhold af NPK	2. Det er billigt at købe/aftage eller producere selv
3. Sværere at planlægge anvendelsen	3. Organisk gødning er let tilgængeligt (f.eks. fra nabo)

Tabel 2 Rangordning af oplevede barrierer for og fordele ved anvendelse af organiske gødninger

organiske gødninger meget tydeligt at forbedret jordstruktur opfattes som klart den vigtigste fordel; efterfulgt af lave omkostninger og let tilgængelighed.

Sammenfattende kan det konkluderes at en meget stor andel af danske landmænd (3 ud af 4) har erfaringer med at anvende organiske gødninger, og at der er endnu flere der gerne vil anvende dem, især behandlet husdyrgødning og affaldsbaserede gødninger fra by og industri. Dette indikerer et stort potentiale for øget recirkulering og udvikling af nye gødningsprodukter – men kvalitet og pris bliver helt afgørende for succes!

Mere information

Lars Stoumann Jensen

lsj@plen.ku.dk

www.dnmark.org

Hele studiet er publiceret i: *Agricultural Systems* (2017) Vol 151, p 84–95, <http://dx.doi.org/10.1016/j.agsy.2016.11.012>